

Oponentský posudek
na doktorskou disertační práci Mgr. Petry Fuxové
„Život a dílo [°]Alího Šarí'atího a jeho vztah k islámské revoluci v Íránu“

Mgr. Petra Fuxová si pro svou doktorskou disertační práci zvolila vysoce aktuální téma, zaměřené na analýzu života a díla významného íránského myslitele Alího Šarí'atího, jenž výrazně ovlivnil některé segmenty íránské islámské revoluce. Tato rozsáhlá disertační práce je svým tematickým zaměřením jedinečná, zejména v komplexnosti analýzy, a celkově navazuje na předchozí výzkum českých islamologů, zahájený pracemi Kropáčkovými a Mendelovými. Írán má ovšem specifiku v šíitském islámu, jenž byl doposud v české islamologii opomíjen vzhledem k tomu, že její pozornost se soustředila na geograficky bližší sunnitský islám. Kromě toho se ukazuje, že v Íránu je zájem o filozofické myšlení je v intelektuálních kruzích a institucích vskutku obrovský, a je proto nutno této oblasti věnovat zvýšenou pozornost. Autorka měla k úspěšnému zvládnutí obtížné problematiky dostatečné předpoklady, dané její odbornou erudicí. Vzhledem k celkovému pojetí práce i vzhledem k tomu, že tato problematika nebyla doposud v české produkci zpracovávána, lze konstatovat, že volba tématu disertační práce byla správná. Doktorská disertace splnila vytčený cíl a zařadila se do kontextu širšího výzkumu soudobého islámu.

V úvodu své práce autorka stanovila cíl a metody zpracování tématu, zdůvodnila členění práce do jednotlivých kapitol a provedla důkladný kritický rozbor použitých pramenů a literatury. Heuristická základna doktorské disertační práce je velmi rozsáhlá, dostatečná a reprezentativní. Autorka se opírala o širokou pramennou základnu, zahrnující zejména dílo Šarí'atího. Pokud jde o literaturu, bibliografie obsahuje řadu monografií. Pro některé pasáže by však bylo vhodné pro případ publikace ještě literaturu doplnit.

Struktura práce se vyznačuje jasnou koncepcí zvoleného tématu, odrážející se v členění kapitol a v celkové vyváženosti a proporčnosti jednotlivých částí práce. Autorka se drží hlavní linie výkladu. Technická stránka zpracování disertační práce je na vysoké úrovni. Autorka se potýkala s problematikou přepisů, k níž přistoupila maximálně seriózně (s. 195-197). Správně rozlišuje transkripci arabského jazyka a perštiny. Proto poněkud překvapuje, že právě ve jméně Íránce Alího Šarí'atího používá arabské [°]*ajn* („[°]Alí Šarí'atí“), což symbolicky připomíná půlměsíc. To považuji za emotivně bizarní a nesystematické. Problém bývá s dvojhláskou *aj* a *aw* (arab.) – *ej* a *ou* (per.). Objevil jsem několik nedůsledností (je jich ale více): s. 21: „Dowla“ (arab. *Dawla/tun/* – دولة psáno *tá marbúta*, per. *Doulat* – دولت psáno *tá*); 21: „Sejjed“ (Sajjed); 32: „Hamedán“ (Hamadán); 47: Mehdí (Mahdí); 57: El-Mudžáhid (Al-Mudžáhid); přímo na s. 196 „eslám namísto islám“ ale „hodždžatolislám“. Na více místech užit titul „ájatolláh [°]ozmá“ (opět [°]*ajn* v perštině) – doporučuji raději *velký ájatolláh*.

Práce se dělí do dvou velkých částí, členěných na subkapitoly. Obsah na začátku či konci disertace bohužel chybí. K obsahové stránce nemám zásadních věcných připomínek.

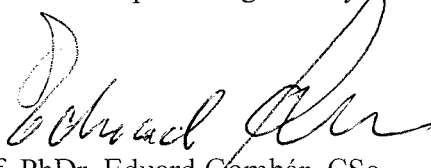
První část disertace je věnována životu Alího Šarí'atího. Tato část je uvedena možná nadbytečným historickým exkursem dějin Íránu v 19. a 20. století. Ten by snad pro budoucnost bylo vhodné doplnit o literaturu v češtině (práce Jan Wannera o meziválečném Íránu, rigorózní práce Tomíškové o životě Mosaddeqa, případně též Gombár: *Írán za vlády Rezy šáha Pahlavího*. Historický obzor, 2001, č. 7–8, s. 183–189). V pasáži o šíitském islámu postrádám základní práci M. Momena: *An Introduction to Shi'i Islam*. Hlavním obsahem je ovšem život Šarí'atího a jeho vztah k význačným myslitelským osobnostem své doby. V pasáži o Fanonovi a na jiných místech

autorka používá historický přítomný čas namísto minulého času (57: „studuje“, „věnuje se“, „volí“, „oslovuje“), což je v historickém textu považováno za žurnalismus.

Druhá část doktorské disertační práce obsahuje rozsáhlou analýzu Šari'atího myšlenkového odkazu. Autorka zde prokázala vskutku encyklopedické znalosti filozofických proudů i osobností souvisejících s dílem Alího Šari'atího. Tato část, jíž si vysoce cením, je velmi přínosná a v českém prostředí zcela nová. V pasáži o principu *velájet-e faqih* ovšem postrádám odkaz na českou disertační práci o tomto tématu (Z. Cvrkal: *Chomejního koncepce Velájet-e faqih v zrcadle šiitské teologie*. Praha: FF UK 2007), jakož i na samotné dílo velkého ajatolláha Chomejního, přeložené do češtiny (Imám Chomejní: *Islámská vláda*. Přeložil Z. Cvrkal. Tehrán 2004).

V závěru autorka shrnula klíčové poznatky své doktorské disertační práce. Disertace je doplněna anglickým resumé.

Závěrem lze konstatovat, že Mgr. Petra Fuxová ve své doktorské disertační práci prokázala schopnost samostatné vědecké práce, zvládla techniku, metody i metodologii práce na zvolené problematice. Tematika, která je předmětem doktorské disertační práce, nebyla doposud v české historiografii zpracována. Předložená práce obsahuje nové vědecké poznatky, jichž je možno využít pro další rozvoj vědy při zkoumání soudobé problematiky islámu. Autorka ovládá vědecké metody, má hluboké teoretické znalosti, přináší nové poznatky a splňuje tak náležitosti pro udělení vědecké hodnosti. Z těchto důvodů *doporučuji* doktorskou disertační práci Mgr. Petry Fuxové k obhajobě před oborovou komisí.

Prof. PhDr. Eduard Gombár, CSc.
oponent

V Praze, dne 15. května 2009